

Нарушено однесување

(Challenging Behaviours)

Нарушено однесување

Скоро сите деца понекогаш се проблематични или бараат вложување голем напор, посебно малите деца. Проблематично или нарушено однесување е однесување кое трае или станува толку сериозно што предизвикува големи проблеми за семејствата или заедниците.

Претерано нарушеното или агресивното однесување на било која возраст треба сериозно да се сфати. Тоа не треба да се отфрли како 'фаза' или како нешто од кое децата 'ќе се одвикнат'. Ваквото однесување кај децата и младите може да започне со често лутење, избувливост, импулсивно однесување, или кога тие почнуваат многу лесно да се нервираат.

Кога родителот или некое друго возрасно лице кое често е во контакт со детето е загрижен/о заради однесувањето на детето, тој/таа треба да побара совети од стручно лице. Здравствените стручни лица, вклучувајќи ги советниците, можат да им помогнат на родителите да ги утврдат проблемите и да најдат начини за да му помогнат на детето да се соочи со проблемите.

Агресивното однесување може да вклучува:

- експлозивен бес
- физичка агресивност
- тепање со други, заканување или обиди да се повредат други лица
- употреба на оружје
- брутално однесување со домашните миленичиња или други животни
- намерно уништување на имот, или
- вандализам.

Целта на дисциплинирањето на детето е тоа да научи како да се однесува и не треба да се применува строга или неправедна дисциплина. Физичката казна често го влошува однесувањето на децата. Кога децата и младите гледаат или слушаат домашно насилство, тоа влијае на нив исто како тие самите да биле телесно повредени. Телевизиските програми или видео игрите со насилство исто така може да влијаат на осетливите мали деца. Насилството често води кон насилство.

Епизоди на бес

Децата имаат епизоди на бес кога тие се чувствуваат разочарани или напнати. Повремените епизоди на бес се нормална фаза во развојот на малите деца. Родителите треба да се загрижат ако децата збеснуваат екстремно или постојано.

Некои од работите што родителите можат да ги направат за да им помогнат на децата да го надминат бесот се:

- редовно и опуштено да поминуваат време со децата
- да им даваат до знаење дека забележуваат кога тие прават добри работи и
- да ги земат предвид другите стресни причинители кои влијаат на децата, на пример, кога детето започнува да оди во дневен престој, кога во семејството има ново бебе или кога родителите се расправаат.

Проблематичното однесување може да влијае на способноста на детето или младото лице да решава проблеми, да се соочува со стресните ситуации во животот и да ужива во вообичанеите активности со неговото/нејзиното семејство и пријателите. Исто така, ваквото однесување може негативно да влијае на неговото/нејзиното учење на училиште. Нарушеното однесување може да го отежни спријателувањето на децата со други деца и може да ги поремети односите со семејството. Ако децата и младите лица не се лекуваат, тие може да продолжат да имаат проблеми на училиште, со законот, на работа и со формирањето на сопствени семејства.

Што е АДХД?

Кога децата се многу мали, лесно им се одвлекува вниманието и тие реагираат импулсивно, меѓутоа како што растат, тоа се подобрува. Ако овие проблеми се сериозни или постојани, тие може да бидат последица на Хиперактивното растројство на недостиг од внимание – АДХД (Attention Deficit Hyperactivity Disorder - ADHD). Децата со АДХД често имаат тешкотии да следат инструкции, да ги завршуваат задачите, да ги разбираат другите и подолго време да бидат мирни.

Ако кај вашето дете се присутни следните знаци повеќе од шест месеци, тогаш потребно е да барате помош од стручно лице:

- околината или други мисли лесно му го одвлекуваат вниманието на детето
- тоа не е способно подолго време да се концентрира на една работа
- детето е прекумерно активно, не е способно да биде мирно или да престане да зборува, или
- детето постапува импулсивно без да размислува за последиците.

Овие деца може да имаат тешкотии да се спријателуваат со други деца, да имаат проблеми на училиште и стекнуваат погрешна репутација како 'лоши деца'. Ако мислите дека на вашето дете му е потребна помош, не се двоумете и побарајте помош од стручно лице.

Како да се соочите со нарушеното однесување

Без разлика како може да се однесуваат вашите деца, тие треба да знаат дека вие нема да ги повредите или да ги напуштите. Децата треба да знаат дека нивните родители може да им помогнат да ги контролираат чувствата.

Обидете се да откриете кои се главните стресови и преземете нешто во врска со нив. Подучувајте го детето дека чувствата може да се контролираат и да се искажуваат на корисни начини.

На вашето дете можеби ќе му треба помош за да може да се соочува со секојдневните проблеми со семејството, пријателите и на училиште. Навременото лекување на проблематичното однесување може да му помогне на детето:

- Да научи како да го контролира неговото однесување
- Да научи како да ги искажува лутиката и фрустрацијата на начини кои не се штетни
- Да биде одговорно за неговите постапки и
- Да ги прифаќа последиците од неговите постапки.

Во секоја држава и територија во Австралија се организираат програми за одгледување/воспитување на деца. Преку овие програми може да се добијат информации и советување како родителите да ги подобрат способностите за одгледување/воспитување на децата и да го зголемат задоволството, а тие исто така поттикнуваат хармонија во семејствата. Овие програми исто така можат да им покажат на родителите како на конструктивни начини можат да го контролираат однесувањето на нивните деца.

За информации кои програми се спроведуваат и каква друга помош може да се добие во вашата област, контактирајте ја локалната здравствена служба за вашата област (Area Health Service).

Кој може да ви помогне

- Вашиот доктор од општа пракса
- Локалната здравствена служба за вашата област (во текот на работното време), вклучувајќи здравствените центри во заедницата или специјализираните служби за ментално здравје на деца и млади лица
- Други специјалисти кои работат со деца и млади лица, на пример, педијатри, детски психолози и школски советници.

Дополнителни примероци од оваа брошура можете да порачате во Одделението за ментално здравје и програми за спречување на самоубиства (Mental Health and Suicide Prevention Programs Branch) при Одделот за здравство и лица во години (Department of Health and Ageing) на австралиската влада, ако телефонираат на 1800 066 247 или со факсимил на 1800 634 400. Интернет страни: www.mentalhealth.gov.au

Ако ви треба преведувач, телефонирајте во службата (TIS) на 131450

За примероци на други јазици, телефонирајте во: (Multicultural Mental Health Australia)

Телефон: (02) 9840 3333

Информациите во оваа брошура се засноваат на информациите од Пакетот за помош на семејства (Family Help Kit), кој го подготви Одделот за здравство на Нов Јужен Велс (NSW Health Department).

Број на одобрение на публикацијата: 2782

© Commonwealth of Australia

Insert your local details here

Version 1 November 2007

